

Nr 5

Konstitutionsutskottets betänkande med uppgift på fyra vilande förslag till grundlagsändringar avseende regeringsformen, riksdagsordningen och tryckfrihetsförordningen.

Konstitutionsutskottet får härmed för riksdagens slutliga ställningstagande anmäla fyra vid 1970 års riksdag som vilande antagna förslag till ändringar i grundlagarna. Förslagen har intagits som *bilaga* till detta betänkande. De avser dels smärre ändringar i tryckfrihetsförordningen beträffande rättegången i tryckfrihetsmål (förslaget under 1); dels en vidgning i tillämpningsområdet för bestämmelserna i tryckfrihetsförordningen om hets mot folkgrupp (förslaget under 2), dels ock ändringar i regeringsformen, riksdagsordningen och tryckfrihetsförordningen för att möjliggöra en reform av förvaltningsdomstolarnas organisation m. m. (förslagen under 3 och 4). Utskottet hänvisar till sina utlåtanden nr 6, 31 och 32 samt propositionerna nr 15, 87 och 116 vid 1970 års riksdag. Återstående vilande förslag (KU 1970: 20 och 39) anmäls samtidigt genom utskottets betänkanden nr 6 och 7.

Stockholm den 3 februari 1971

På konstitutionsutskottets vägnar
GEORG PETTERSSON

Närvarande: herrar Pettersson i Visby (s), Larsson i Luttra (c), Henningsson (s), Hernelius (m), Boo (c), Johansson i Trollhättan (s), Ahlmark (fp), Mossberg (s), Pettersson i Örebro (c), Andersson i Stockholm (s), Svensson i Eskilstuna (s), Bergqvist (s), Schött (m), Gustavsson i Ängelholm (s) och Molin (fp).

Bilaga

1) Förslag till ändring i tryckfrihetsförordningen¹

(Nuvarande lydelse)

(Föreslagen lydelse)

12 kap.

1 §.²

Tryckfrihetsmål upptagas av rådhusrätt i stad som är säte för länsstyrelse eller, om rådhusrätt ej finnes i staden, av den rådhusrätt inom länet, som enligt Konungens förordnande är behörig att för länet upptaga sådana mål. Förekommer anledning att även annan rådhusrätt inom länet skall äga upptaga tryckfrihetsmål, äger Konungen förordna därom.

Finnes ej rådhusrätt inom länet, äger Konungen utse rådhusrätt utom länet att för länet upptaga tryckfrihetsmål.

Till tryckfrihetsmål — — — — — 5 §.

3 §.

För varje län skola utses jurymän, fördelade i två grupper med sexton jurymän i första gruppen och åtta jurymän i andra gruppen. Jurymännen i andra gruppen skola vara eller hava varit nämndemän vid allmän underrätt. *För Stockholms stad och län utses jurymän gemensamt.*

För varje län skola utses jurymän, fördelade i två grupper med sexton jurymän i första gruppen och åtta jurymän i andra gruppen. Jurymännen i andra gruppen skola vara eller hava varit nämndemän vid allmän underrätt.

4 §.³

Jurymännen utses — — — — — fyra kalenderår.

Valet skall förrättas för *Stockholms stad och län av stadsfullmäktige i Stockholm och landstinget i Stockholms län samt för annat län av landstinget i länet eller, då inom länet äro flera landsting eller finnes stad, som ej deltagar i*

Valet skall förrättas av landstinget i länet eller, då inom länet finnes kommun som ej tillhör landstingskommun, av landstinget och kommunfullmäktige i förstnämnda kommun. *I Gotlands län förrättas valet av kommunfullmäk-*

¹ Omtryckt 1965: 818.² Ändringen innebär bl. a. att andra stycket upphävs.³ Ändringen innebär bl. a. att tredje stycket upphävs.

(Nuvarande lydelse)

landsting, av landstingen eller av landsting och stadsfullmäktige i sådan stad: Skola enligt vad nu sagts jurymännen väljas av mer än en valmyndighet, fördelas antalet jurymän inom vardera gruppen mellan valmyndigheterna med ledning av folkmängden, i fråga om jurymän, som skola utses för Stockholms stad och län, av Konungen och i andra fall av länsstyrelsen i länet.

Valet skall företagas under året närmast före valperioden av landsting vid lagtima möte samt av stadsfullmäktige, sedan landstinget förrättat sitt val.

Då juryman skall väljas, ankomme på rådhusrätten att göra anmälan därom till den som har att föranstalta om valet.

(Föreslagen lydelse)

tige i Gotlands kommun. Skola enligt vad nu sagts jurymännen väljas av mer än en valmyndighet, fördelar länsstyrelsen antalet jurymän inom vardera gruppen mellan valmyndigheterna med ledning av folkmängden.

Då juryman skall väljas, ankomme på tingsrätten att göra anmälan därom till den som har att föranstalta om valet.

5 §.¹

Till jurymän skola utses inom länet boende svenska medborgare, som uppnått tjugufem års ålder. De böra vara kända för omdömesgillhet, självständighet och rättrådighet. Bland jurymännen böra skilda samhällsgrupper och meningsriktningar samt olika delar av länet vara företrädde.

Ej må den vara juryman, som är omyndig eller i konkurstillstånd.

Till jurymän skola utses myndiga svenska medborgare, som äro bosatta inom länet. De böra vara kända för omdömesgillhet, självständighet och rättrådighet. Bland jurymännen böra skilda samhällsgrupper och meningsriktningar samt olika delar av länet vara företrädde.

6 §.

Juryman, som fyllt sextio år, äge avsäga sig uppdraget. Vill juryman eljest avgå, pröve rådhusrätten, om giltigt hinder föreligger för honom att utöva uppdraget. Upphör juryman att vara valbar, vare uppdraget förfallet.

Juryman, som fyllt sextio år, äge avsäga sig uppdraget. Vill juryman eljest avgå, pröve tingsrätten, om giltigt hinder föreligger för honom att utöva uppdraget. Upphör juryman att vara valbar, vare uppdraget förfallet.

7 §.

Avgår juryman eller upphör han att vara valbar, skall inom den grupp av jurymän, som den av-

Avgår juryman eller upphör han att vara valbar, skall inom den grupp av jurymän, som den av-

¹ Ändringen innebär bl. a. att andra stycket upphävs.

(Nuvarande lydelse)

gångne tillhörde, valmyndigheten utse annan i hans ställe för återstoden av valperioden. Valet må i landstingets ställe företagas av dess förvaltningsutskott; dock gälla sådant val allenast för tiden intill landstingets näst infallande lagtima möte.

(Föreslagen lydelse)

gångne tillhörde, valmyndigheten utse annan i hans ställe för återstoden av valperioden. Valet må i landstingets ställe företagas av dess förvaltningsutskott; dock gälla sådant val allenast för tiden intill landstingets nästkommande möte.

8 §.

Klagan över val av juryman skall föras hos *rådhusrätten*. Ehuru klagan ej föres, pröve rätten den valdes behörighet.

Beträffande fullföljd av talan mot *rådhusrätts* beslut i fråga, som avses i första stycket, gälla vad i lag är stadgat om fullföljd av talan mot underrätts beslut i rättegång. Mot hovrätts beslut må talan ej föras.

Klagan över val av juryman skall föras hos *tingsrätten*. Ehuru klagan ej föres, pröve rätten den valdes behörighet.

Beträffande fullföljd av talan mot *tingsrätts* beslut i fråga, som avses i första stycket, gälla vad i lag är stadgat om fullföljd av talan mot underrätts beslut i rättegång. Mot hovrätts beslut må talan ej föras.

Föres klagan, — — — — — förordnar annat.

15 §.

Närmare bestämmelser — — — — — regeringsformen föreskriver.

Äro inom samma län flera *rådhusrätter*, vilka äga upptaga tryckfrihetsmål, skola de uppgifter, som avses i 4, 6, 8 och 9 §§, fullgöras av den *rådhusrätt* Konungen bestämmer.

Äro inom samma län flera *tingsrätter*, vilka äga upptaga tryckfrihetsmål, skola de uppgifter, som avses i 4, 6, 8 och 9 §§, fullgöras av den *tingsrätt* Konungen bestämmer.

Övergångsbestämmeise

Mål, som vid tiden för ikraftträdandet av tryckfrihetsförordningen i dess nya lydelse är anhängigt vid underrätt som är behörig enligt de äldre bestämmelserna men ej enligt de nya bestämmelserna, skall dock slutbehandlas där.

**2) Förslag till
ändring i tryckfrihetsförordningen¹**

(Nuvarande lydelse)

(Föreslagen lydelse)

7 kap.

4 §.²

Med beaktande ————— allmänna angelägenheter;

12. hot, förtal eller smädelse mot folkgrupp med viss härstam- ning eller trosbekännelse;	12. hot mot eller missaktning för folkgrupp av viss ras, med viss hudfärg, av visst nationellt eller etniskt ursprung eller med viss trosbekännelse;
---	--

13. skymfande av ————— enskild person.

Med ärekränkning ————— mot honom.

¹ Omtryckt 1965: 818.

² Beträffande ytterligare ändring, se KU 1971: 7.

3) Förslag till ändring i regeringsformen, riksdagsordningen och tryckfrihetsförordningen

Regeringsformen¹

(Nuvarande lydelse)

(Föreslagen lydelse)

§ 18.

Konungens rätt att pröva och avgöra besvär, som jämlikt författningarna må hos Konungen fullföljas i stadsdepartementen, skall i den omfattning, som bestämmes i särskild lag, stiftad av Konungen och riksdagen samfällt enligt den i 87 § 1 mom. stadgade ordning, uppdragas minst sju av Konungen utnämnda personer, som förvaltat civil beställning samt däruti ådagalagt insikt, erfarenhet och redlighet. De kallas regeringsråd och utgöra Konungens regeringsrätt. Minst två tredjedelar av hela antalet regeringsråd skola hava fullgjort vad författningarna föreskriva dem, som uti domareämbeten må nyttjas.

Närmare bestämmelser om regeringsrättens sammansättning och tjänstgöring meddelas i *omförmälda* lag.

Konungens rätt att pröva och avgöra besvär i förvaltningsärenden skall i den utsträckning, som Konungen och riksdagen bestämmer i lag, uppdragas minst sju av Konungen utnämnda personer, som förvaltat civil beställning samt däruti ådagalagt insikt, erfarenhet och redlighet. De kallas regeringsråd och utgöra Konungens regeringsrätt. Minst två tredjedelar av hela antalet regeringsråd skola hava fullgjort vad författningarna föreskriva dem, som uti domareämbeten må nyttjas.

Närmare bestämmelser om regeringsrättens sammansättning och tjänstgöring meddelas i lag som beslutas av Konungen och riksdagen.

§ 25.

Till föredragning och avgörande i regeringsrätten skola ärendena beredas i det departement, vartill de, enligt den i 5 § omförmälda fördelning, höra.

(Denna paragraf utgår.)

Riksdagsordningen²

§ 22.

Besvär över val till riksdagen anföras hos Konungen enligt föreskrifter i vallagen. *Besvär*en prövas av regeringsrätten.

Besvär över val till riksdagen anföras hos regeringsrätten enligt föreskrifter i vallagen.

Skall på ————— blivit utsedda.

¹ Omtryckt 1969: 795.

² Omtryckt 1969: 796.

Tryckfrihetsförordningen¹*(Nuvarande lydelse)**(Föreslagen lydelse)***2 kap.****11 §.**

Ändring, som avses i 10 §, skall sökas hos den myndighet, som har att upptaga klagan över beslut eller åtgärd i det mål eller ärende, till vilket handlingen hör, eller om klagan ej är tillåten i sådant mål eller ärende eller handlingen ej tillhör mål eller ärende, som myndigheten har att handlägga, hos den myndighet, som i allmänhet har att upptaga klagan över myndighetens beslut eller åtgärder. Vad nu sagts gälle ock angående den ordning i vilken ändring skall sökas.

Finnes enligt vad ovan sagts ej behörig myndighet, skall ändring sökas i fråga om beslut av kommunalmyndighet hos länsstyrelse, beträffande beslut av myndighet, som lyder under länsstyrelse, domkapitel, styrelse, ämbetsverk eller annan *överordnad* myndighet, hos den överordnade myndigheten samt i andra fall hos *Konungen i vederbörande statsdepartement*. Angående beslut av myndighet, som tillhör eller lyder under riksdagen, gälle dock vad riksdagen bestämmer.

Talan, som hos Konungen fullföljes i statsdepartementen, skall i regeringsrätten föredragas och avgöras.

Ändring, som avses i 10 §, skall sökas hos den myndighet, som har att upptaga klagan över beslut eller åtgärd i det mål eller ärende, till vilket handlingen hör, eller om klagan ej är tillåten i sådant mål eller ärende eller handlingen ej tillhör mål eller ärende, som myndigheten har att handlägga, hos den myndighet, som i allmänhet har att upptaga klagan över myndighetens beslut eller åtgärder. Vad nu sagts gälle ock angående den ordning i vilken ändring skall sökas. *I stället för hos Konungen i statsdepartementen skall ändring sökas hos regeringsrätten.*

Finnes enligt vad ovan sagts ej behörig myndighet, skall ändring sökas i fråga om beslut av kommunalmyndighet hos länsstyrelse, beträffande beslut av myndighet, som lyder under länsstyrelse, domkapitel, styrelse, ämbetsverk eller annan *Konungen underställd* myndighet, hos den överordnade myndigheten samt i andra fall hos *regeringsrätten*. Angående beslut av myndighet, som tillhör eller lyder under riksdagen, gälle dock vad riksdagen bestämmer.

Övergångsbestämmelse

Äldre bestämmelser tillämpas intill dess lagen (1909: 38 s. 3) om Kungl. Maj:ts regeringsrätt upphört att gälla.

¹ Omtryckt 1965: 818.

4) Förslag till ändring i regeringsformen¹

(Nuvarande lydelse)

(Föreslagen lydelse)

§ 24.

Ärenden, vilkas prövning och avgörande ankommer på högsta domstolen, skola för sådant ändamål beredas i nedre justitierevisionen.

(Denna paragraf utgår.)

Övergångsbestämmelse

Äldre bestämmelser tillämpas intill dess Konungen och riksdagen bestämmer annat.

¹ Omtryckt 1969: 795.